

KAPITOLA 6

Karpatská Ukrajina

Vznik autonomní vlády Podkarpatské Rusi

V komplikované mezinárodní situaci a za zvýšeného napětí v září 1938, kdy se snažili své územní požadavky prosadit jak sousední státy a s nimi spojená nacionalistická uskupení německé, maďarské a polské národnostní menšiny, tak i slovenští autonomisté, se 21. září uskutečnila v Praze jednání podkarpatorských poslanců různých stran o novém postavení Podkarpatské Rusi. Poslanci vládních stran byli přesvědčeni, že vláda je nyní v otázce autonomie ochotna k ústupkům. Poslanci na druhé straně vyjádřili vůči státu loajalitu a ochotu ke kompromisu.⁶⁷⁶ Ve dnech zářijové krize roku 1938 a hrozícího útoku ze strany nacistického Německa prokázalo rusínské obyvatelstvo odhodlání bránit Československo stejně jako naprostá většina Čechů a Slováků, což se plně projevilo během mobilizace vyhlášené 23. září. Ani záložníci maďarské národnosti neprojevovali otevřený odpor, byť na rozdíl od slovanského obyvatelstva nastupovali do kasáren bez viditelného nadšení. Mnichovská dohoda z 29. září ale vše změnila: přijetím mnichovského rozhodnutí čtyř mocností Československo nejen ztratilo velkou část svého území, ale bylo také vnitřně rozklíčeno a oslabeno.

Podkarpatoruští autonomisté viděli nyní stejně jako autonomisté na Slovensku v nové situaci vhodnou příležitost k urychlenému prosazení široké politické autonomie. Na vypracování programu se podíleli jak ukrajinofilové, tak rusofilové, resp. maďarofilové. Už 3. října 1938 navštívila tříčlenná delegace (A. Bródy, E. Bačinský, J. Révay) předsedu vlády Jana Syrového a žádala o urychlené vyřešení otázky autonomie Podkarpatské Rusi. Vláda učinila ústupek v tom, že jmenovala 4. října rusínského tajemníka prezidentské kanceláře Ivana Parkányiho ministrem pro záležitosti Podkarpatské Rusi a současně i novým guvernérem Podkarpatské Rusi místo Konstantina Hrabara. Funkci guvernéra ovšem Parkányi reálně nezastával. Parkányi byl prvním Rusínem, který se stal ministrem československé vlády.

⁶⁷⁶ Zakarpattja, s. 112.

